

Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji naukowo-szkoleniowej
nt. Nowatorskie rozwiązania metodyczne w rehabilitacji dzieci i młodzieży (Poznań, 20-22 listopada 1997 r.)

W dniach 20-22 listopada 1997 roku w Poznaniu odbyła się międzynarodowa konferencja naukowo-szkoleniowa poświęcona nowatorskim rozwiązaniom metodycznym stosowanym w rehabilitacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Organizatorami konferencji były: Zakład Pedagogiki Specjalnej i Zakład Psychopatologii Dziecka Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu oraz Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczycielskich Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie oraz Zarząd Główny Towarzystwa Walki z Kalectwem (Warszawa-Konin-Mielnica).

W konferencji wzięli udział najwybitniejsi psychologowie i pedagodzy z liczących się ośrodków akademickich w kraju (Bydgoszczy, Gdańska, Krakowa, Poznania, Warszawy, Wrocławia, Zielonej Góry, Olsztyna, Kielc, Rzeszowa) oraz z zagranicy (Niemiec, Litwy, Szwecji, Ukrainy), a także specjaliści z poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz wykładowcy i studenci UAM w Poznaniu.

Otwarcia obrad dokonał Prorektor UAM oraz Dziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych. Organizator konferencji prof. dr hab. Władysław Dykcik, w swym wystąpieniu wyraził przekonanie, iż niedostatki zarówno w badaniach psychopedagogicznych, jak i w rozwiązaniach metodycznych stanowią jedną z przyczyn organizowania konferencji, której celem jest poszukiwanie odpowiedzi na niezwykle aktualne problemy w zakresie indywidualnych i grupowych metod rehabilitacyjnych dzieci niepełnosprawnych, które czekają na efektywniejsze wykorzystanie naszych propozycji.

Cykl wystąpień merytorycznych rozpoczęła prof. I. Obuchowska, nakreślając zakres problematyki będącej przedmiotem konferencji poprzez omówienie nowatorskich rozwiązań organizacyjnych i programowych w rehabilitacji indywidualnej oraz grupowej integracji dzieci niepełnosprawnych. W swym wystąpieniu podkreślała kierunki oddziaływań rehabilitacyjnych, które przede wszystkim muszą zapewnić dzieciom ochronę i możliwość radzenia sobie z trudnościami wynikającymi z powodu niepełnosprawności. Kontynuację refleksji nad modelami i metodami wychowania i rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych stanowił referat prof.

B. Kaji, w którym autorka przedstawiła psychopedagogiczne podłoże wyboru metod rehabilitacji, a także znaczenie terapii w tym zakresie. Z referatem tym korespondowały inne wystąpienia, w których autorzy zastanawiali się nad skutecznością metod psychopedagogicznych (np. metody Dobrego Startu) w pracy z tymi dziećmi (prof. M. Bogdanowicz), metody harcerskiej (dr med. P. Janaszek) oraz metody stymulacji głębiej upośledzonych umysłowo (prof. W. Bloemers z Niemiec).

Kolejnym mówcą był prof. R. Ossowski, który w referacie zatytułowanym: „Miejsce diagnozy psychologicznej w strategii rehabilitacyjnej” wskazał na znaczenie stosowania diagnozy sytuacyjnej jako ważnego elementu w określaniu adekwatnych rozwiązań w procesie rehabilitacji osób niepełnosprawnych, podkreślając przy tym rolę ich podmiotowości w tym procesie.

Druga część konferencji odbyła się w dwóch sekcjach: Pierwszej sekcji nt.: „Integracja w edukacji i rehabilitacji niepełnosprawnych”, której przewodniczył prof. R. Kościelak, drugiej sekcji nt.: „Indywidualizacja w rehabilitacji osób niepełnosprawnych”, której przewodniczył prof. R. Ossowski.

Zarówno w pierwszej, jak i w drugiej sekcji przedstawiono referaty, dotyczące głównie stanu kształcenia integracyjnego oraz programów wychowawczo-terapeutycznych niezbędnych dla skutecznej rehabilitacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w warunkach nauczania integracyjnego i indywidualnego. Z dużym zainteresowaniem wysłuchano wystąpienia prof. S. Kowalika, w którym odwołując się do pracy klasyków psychologii (W. Wund, I. Pawłow) wskazał na niezbędność uwzględnienia psychofizjologicznych cech dzieci niepełnosprawnych w procesie rehabilitacji, a także na zastosowanie w badaniach i diagnozie podobnych metod. Następnie uczestnicy konferencji obejrzeli autorskie filmy o metodach rehabilitacji stosowanych w Niemczech, Szwecji i w Polsce.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się od obrad plenarnych, którym przewodniczyła prof. I. Obuchowska. Jako pierwszy wystąpił prof. R. Kościelak z referatem dotyczącym psychospołecznych uwarunkowań nauczania i wychowania integracyjnego na przykładzie dzieci upośledzonych umysłowo. Po dokonaniu teoretycznej analizy podstawowych pojęć i aspektów integracji, autor przedstawił wyniki badań własnych dotyczących wpływu pozytywnej roli środowiska w efektywnej rehabilitacji w warunkach integracji. Kolejnym mówcą była prof. A. Maciarz, która poświęciła swe wystąpienie psychologicznym wyznacznikom społecznej integracji

dzieci przewlekłe chorych, uwzględniając podstawowe aspekty skutecznej rehabilitacji, takie jak np. relacja psychoemocjonalna między dziećmi pełnosprawnymi i niepełnosprawnymi – z jednej strony, oraz oddziaływania rehabilitacyjne, które mają być ukierunkowane na rozwijanie i wzmacnianie wartości dzieci niepełnosprawnych, a także – odpowiednie uwarunkowania pedagogiczne – z drugiej strony.

Podsumowując te wystąpienia, prof. I. Obuchowska wskazała na fakt, iż niewątpliwie najskuteczniejszą metodą dla rehabilitacji niepełnosprawnych jest integracja, ale również ważne jest, aby w rodzinie i w społeczeństwie nie zostali oni wyizolowani, nawet gdy są wychowywani w warunkach segregacji, potwierdzając tezę o elastyczności paradygmatu integracji jako celu i sposobu rehabilitacji. Z faktem tym korespondowały inne wystąpienia, w których autorzy referatów omawiali zagadnienia o podmiotowych aspektach procesu rehabilitacji i roli współczesnej technologii w kształceniu i wychowaniu niepełnosprawnych (np. internet).

Druga część drugiego dnia konferencji została zrealizowana w dwóch sekcjach tematycznych: sekcja pierwsza: „Nowatorskie metody i formy w integracji różnych kategorii dzieci niepełnosprawnych” (przewodniczyli: dr P. Janaszek i prof. B. Aouil), sekcja druga: „Indywidualna pomoc w wychowaniu i nauczaniu w domu i szkole” (przewodniczyli: prof. J. Wyczęsany i prof. C. Kosakowski).

W wystąpieniach omówione zostały, po pierwsze, metodyczne dylematy wykorzystania technik programów komputerowych, psychoruchowych, psychoaktywne metody i możliwości wczesnej rehabilitacji różnych kategorii dzieci niepełnosprawnych w warunkach nauczania integracyjnego, po drugie, strategie i perspektywy stymulowania indywidualnego nauczania dzieci niepełnosprawnych w domach, szpitalach i sanatoriach.

W trzecim dniu konferencja była kontynuowana w dwóch sekcjach problemowych, w których zostały zaprezentowane przez autorów doniesienia z praktyki rehabilitacji indywidualnej i integracyjnej oraz doświadczenia związane z realizacją konkretnych metod i programów wspomagania nauczycieli dzieci niepełnosprawnych w klasach integracyjnych. Dużym zainteresowaniem cieszyły się referaty o sytuacji placówek nauczania integracyjnego, o problemach i sukcesach pracowników w rehabilitacji dzieci zarówno w nauczniu indywidualnym, jak i integracyjnym.

Reasumując, było to spotkanie potrzebne i owocne, i dało możliwość wymiany doświadczeń między teoretykami i praktykami psychologii klinicznej i pedagogiki specjalnej. Trudne zagadnienie wychowania i rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych

w warunkach indywidualnego i integracyjnego nauczania ukazano z wielu stron i z różnego punktu widzenia, pokazując przy tym pewne rozwiązania możliwe do zastosowania w badaniach i praktyce rehabilitacyjnej.

Konferencja została wysoko oceniona przez uczestników. Towarzyszyła jej twórcza atmosfera i radość ze spotkania, która umożliwiła specjalistom i zainteresowanym wymianę doświadczeń i poglądów. Pozostało teraz cierpliwie czekać na wydanie materiałów pokonferencyjnych, które staną się niewątpliwie znaczącą pozycją, wnoszącą do dotychczasowej literatury fachowej wiele cennych, poznawczych i praktycznych wniosków oraz spostrzeżeń.

Bassam Aouil